KASB-HUNAR TA'LIM TIZIMIDA O'QITISHNING ZAMONAVIY PEDAGOGIK USULLARIDAN FOYDALANISH

Farg'ona ICHSHUI kasb-hunar maktabi
Ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi
Noraliyeva Dildora Abduvalikovna

Annotasiya: *Kasb-hunar ta'lim tizimida o'qitishning zamonaviy pedagogik usullaridan foydalanish xaqida ma'lumotlar berilgan.*

Kalit so'zlar: *kasbga yo'naltirish, pedagogik usullar, noan'anaviy ta'lim, interfaol metod, diskussio.*

Kasbga yo'naltirish - shaxsning bo'lg'usi kasbiy faoliyat sub'ekti sifatida o'ziga nisbatan shakllanish jarayonini o'taydi, ya'ni kelajakda bozor iqtisodiyoti munosabatlariga moslashib boradi.

Noan'anaviy ta'lim - o'quvchilarni o'z kasbiga qiziqtiruvchi, bilim doiralarini kengaytiruvchi, ularda hozirjavoblik xususiyatlarini tarbiyalovchi, faollashtiruvchi va ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiruvchi kabi didaktik funksiyalarni bajaradi.

Noan'anaviy ta'limning samaradorligi yana shundan iboratki, uning qatnashchilari yaxlit tizimli bilimga ega bo'ladi va mustaqil - ijodiy fikrlash qobiliyatlari rivojlanishi negizida bo'lajak kasbiy faoliyatga oid boshlang'ich ko'nikmalar shakllantirilib, o'quv-tarbiyaviy jarayonni amaliyot bilan bevosita bog'lab olib borishni ta'minlaydi. Shuning uchun ham u, rivojlantiruvchi o'qitishning yuqori samarali usullaridan biri bo'lib hisoblanadi.

Ta'lim tizimida o'qitishning yangi zamonaviy pedagogik texnologiyalaridan foydalanish o'quvchilar tomonidan mazkur fanni o'zlashtirishida muhim ahamiyatga ega.

An'anaviy ta'lim tizimidan farqli ravishda, zamonaviy pedagogik texnologiyalar ta'limdagi boshqa innovatsiyalar bilan kirishib rivojlanib ketishi ilg'or davlatlar tajribasida allaqachon o'z isbotini topgan. Oliy ta'lim muassasalarida buyurtmachi talabi asosida malakali kadrlar tayyorlashda, o'z – o'zidan ta'limni takomillashtirish va ilg'or pedagogik texnologiyalardan foydalanishni talab qiladi. Ana shu maqsadda ta'limda yangi innovatsion pedagogik texnologiyalardan foydalanish birinchi o'rinda pedagogni muntazam o'z ustida ishlashga, ko'nikma va malakasini hamda ixtisosligi bo'yicha qiziqishlarini mustahkamlashga majbur qiladi. Ikkinchidan esa o'quvchi an'anaviy, zerikarli uzoqdan – uzoq o'qiladigan ma'ruzadan xalos bo'lib, bevosita mashg'ulot jarayonida ishtirok etadi.Ta'limni mazmunan o'quv predmetlik faoliyatidan voz kechib bilim va ko'nikmalarni egallashga qaratilgan ta'lim o'quvchilarni mustaqil ravishda intellektual qobiliyatlarini namoyish qilishga olib keladi.

Ta'limning interfaol metodlaridan foydalanish o'quvchilarni o'qitishning eng muhim samarali yo'nalishlaridan biridir. Mazkur ta'lim texnologiyasi bir vaqtning o'zida o'qituvchi bilan birga bir necha o'quvchilarni ishtirokini ta'minlaydi. Ishtirokchilar nafaqat o'qituvchi

bilan balki oʻzaro muloqotda boʻladilar. Bu oʻrinda oʻqituvchining vazifasi eng faol oʼquvchilarga tashabbusni berib, ushbu jarayonni boshqarib turadi. Oʻqituvchi nazorat qilish davomida oldindan tayyorlangan savollar, muhokama uchun muammolarni oʻrtaga tashlaydi, shu bilan birga vaqtni ham nazorat qiladi.

O'quvchi

Oʻqituvchi **O'quvchi**

O'quvchi

Ta'limda interfaol metodning bazaviy asosini mavzuga oid bahsli (diskussiya) munozara va muhokama tashkil etadi. Diskussiya lotin tilidagi "diskussio" coʻzidan olingan boʻlib, *"muhokama yoki tadqiqot"* degan ma'no beradi. Ayni vaqtda interfaol oʻqitish texnologiyasi muayyan mavzu boʻyicha muammolarni, har tomonlama turli pozitsiyalardan turib muhokama qilishga asoslangan pedagogik ta'lim usulidir. Muhokama ikki elementdan iborat boʻlib, uning birinchi davrida oʻzaro fikr almashishlar boʻlib oʻtadi. Ikkinchi davrida esa tomonlar oʻz fikrlarini himoya qilish uchun tortishuvlar boʻladi. Har ikkala holatda ham qatnashuvchilar oʻz fikr munosabatlarini bildiradilar. Ushbu jarayonda oʻtilayotgan mavzu yuzasidan turli fikrlar, mushohadalar yuzaga keladiki, buning natijasida asosiy omil – darsning mazmun mohiyati ochib beriladi.

Har bir munozara uch bosqichni tashkil etadi: moslashish- kirishish (mavzuga nisbatan ma'lumotlar olish), baholash (olingan ma'lumotlarni turli nuqtai nazardan baholash ya'ni taqqoslash), konsolidatsiya (yagona yoki bir nechta mulohalarni umulashtirish, birlashtirish, mustahkamlash).

Interfaol metodlarda oʻqitishning yana bir varianti "Dumaloq stol" deb ataladi. Bu metod quyidagicha tashkil etilish va oʻtkazilishi mumkin:

1. Oʻqituvchi qisqa kirish soʻzi biln boshlab beradi
2. Ishtirokchilarning mavzu boʻyicha qisqacha ma'lumotlari olinadi
3. Auditoriyadan tushgan savollarga javob beriladi
4. Bahs va munozara jarayoni boʻlib oʻtadi
5. Muhokama yuzasidan oʻz fikr va mulohazalarini izohlanadi.

Mashgʻulot soʻnggida oʻqituvchi tomonidan fikrlar umumlashtirib yakuniy xulosalar beriladi.

Mutaxassisga boʻlgan har tomonlama talabni qanoatlantirishga qaratilgan ta'lim texnologiyalari pedagog va oʼquvchining hamkorligida bilimli, muayyan koʻnikma va malakalarga ega boʻlgan yetuk kadrlarni tayyorlashga yoʻnaltirilgan. Pedagogik texnologiyalardan foydalangan holda olib borilgan darslar samarali natija berib, ta'lim

oluvchilarni bevosita oʻqishga boʻlgan qiziqishini oshiradi.[82] Shuning uchun taʼlim muassasalarda malakali kasb egalarini tayyorlashda interaktiv metodlarning oʻrni va roli benihoya kattadir. Oʻqitish jarayonida oʻquvchi-oʻquvchilarga shaxs sifatida qaralishi, turli interfaol metodlarni qoʻllanilishi ularni mustaqil, erkin fikrlashga, izlanishga, har bir masalaga ijodiy yondoshish, maʼsuliyatni sezish, eng asosiysi, oʻqishga, fanga va oʻzi tanlagan kasbiga boʻlgan qiziqishlarini kuchaytiradi.

Xulosa qilib aytganda, kasb-hunar maktabi o'quvchilarii tayyorlashda taklif etilgan kasbiy kompetentlikni rivojlantirish daraja va vositalaridan foydalanish yaxshi samara beradi.

FOYDALANGAN ADABIYOTLAR:

1.Oʻzbekiston Respublikasi Qonun hujjatlari maʼlumotlar milliy bazasi, 09.10.2019. 06/19/5847//3887/ - son.

2.Колдабеева В.А. В практике преподования русского языка иностранным студентам. Научный журнал №1. 2015. (часть 6) С.1014-1018 htts: //pedsovet.su>metodika>

3. Nasriddinova.N.S. Oliy taʼlim muassasalariada interfaol metodlardan foydalanish. Barkaamol avlod – Oʻzbekiston taraqqiyotining poydevori. Respublika ilmiy amaliy anjuman iateriallari.Andijon.2015.B.398-401

4. https://cyberleninka.ru/article/n/kasb-hunar-maktabi-o-quvchilarini-o-qitishda-zamonaviy-pedagogik-texnologiyalardan-foydalanishning-ahamiyati

5. Zokirov, S. I., Sobirov, M. N., Tursunov, H. K., & Sobirov, M. M. (2019). Development of a hybrid model of a thermophotogenerator and an empirical analysis of the dependence of the efficiency of a photocell on temperature. Journal of Tashkent Institute of Railway Engineers, 15(3), 49-57.

6. Горовик, А. А., & Турсунов, Х. Х. У. (2020). Применение средств визуальной разработки программ для обучения детей программированию на примере Scratch. Universum: технические науки, (8-1 (77)), 27-29.

7. Tursunov, H. H., & Hoshimov, U. S. (2022). TAʼLIM TIZIMIDA KOʻZI OJIZ OʻQUVCHILARNI INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARI FANIDA OʻQITISH TEXNOLOGIYALAR. Новости образования: исследование в XXI веке, 1(5), 990-993.

8. Hamidullo oʻgʻli, T. H. (2022). HOZIRGI KUNNING DOLZARB IMKONIYATLARI. JAWS VA NVDA DASTURLARI. Scientific Impulse, 1(2), 535-537.

8. Hamidullo oʻgʻli, T. H. (2022). NEYRON TARMOQLARNING TASNIFI. Scientific Impulse, 1(3), 757-763.

[82] Насриддинова Н. Олий таълим муассасаларида интерфаол методларидан фойдаланиш. «Баркамол авлод – Ўзбекистон тараққиётининг пойдевори» Республика илм.амал. анж. Тўплами. Андижон 2015.Б.398-401

9. Hamidullo o‘g‘li, Tursunov Hojiakbar, and Boymuratov Erkin Kamolovich. "IMKONIYATI CHEKLANGAN O ‘QUVCHILAR BILAN ISHLASH TAJRIBASI." Scientific Impulse 1.7 (2023): 648-653.

10. Mamanovich, R. K. (2021). Components of political culture in political processes. Academicia: an international multidisciplinary research journal, 11(2), 953-959.

11. Ramazanovich, M. N., & Kabilovich, B. O. (2021). Constitutional and Legal Framework for Providing International Peace. Middle European Scientific Bulletin, 18, 218-220.

12. Расулов, Х. (2021). Ҳуқуқий маданият: муаммонинг ижтимоий-сиёсий омиллари. Общество и инновации, 2(10/S), 335-342.

13. Ramazanovich, M. N., & Abdunazarovich, P. B. (2021). Protection of Family and Youth in the Constitution of the Republic of Uzbekistan. Middle European Scientific Bulletin, 18, 221-223.

14. Расулов, Х. М. (2021). ВЫБОРНЫЙ ЯВЛЕНИЕ И ПРОБЛЕМА СОВЕРШЕНСТВОВАНИЯ ЭЛЕКТРОКУЛЬТУРЫ НАСЕЛЕНИЯ. Восточно-европейский научный журнал, (11-6 (75)), 28-32.

15. Rasulov, H. M. (2021). ELECTION PHENOMENON I THE PROBLEM OF IMPROVING THE ELECTRIC CULTURE OF THE POPULATION. ВОСТОЧНО ЕВРОПЕЙСКИЙ НАУЧНЫЙ ЖУРНАЛ, 75(part 6), 28.

16. Ramazanovich, M. N., & Kabilovich, B. O. (2021). Constitutional and Legal Framework for Providing International Peace. Middle European Scientific Bulletin, 18, 218-220.

17. Хакимова, М. (2021). Ўзбекистонда миллатлараро тотувликни таъминлаш соҳасидаги устувор йўналишлар. Общество и инновации, 2(10/S), 261-267.

18.Ramazanovich, N. M., & Abdurasulovich, E. B. (2022). CONSTITUTIONAL STATUS OF POLITICAL PARTIES. Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL), 3(11), 79-88.

19.Ramazanovich, N. M., & Abdurasulovich, E. B. (2022). PROCEDURE FOR REGISTRATION OF PUBLIC ASSOCIATIONS. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(11), 740-746.

20.Ramazanovich, N. M., & Mamanorov, K. (2022). PECULIARITIES OF CONSTITUTIONAL-LEGAL RELATIONS. Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL), 3(11), 89-94.

21.Ramazanovich, N. M., & Alisherivich, A. A. (2022). CONSTITUTIONAL STATUS OF THE FAMILY IN UZBEKISTAN. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(11), 732-739.

22.Ramazanovich, N. M., & Mamanorov, K. (2022). CONSTITUTIONAL-LEGAL RELATIONS, THEIR SUBJECTS, OBJECTS AND TYPES. Web of Scientist: International Scientific Research Journal, 3(11), 747-756.

23.Normamat Mallaev Ramazanovich. (2022). CONSTITUTIONAL-LEGAL STATUS OF MASS MEDIA. Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL), 3(11), 70–78.

24.Normamat Mallaev Ramazanovich, & Khaitmurod Mamanorov. (2022). PECULIARITIES OF CONSTITUTIONAL-LEGAL RELATIONS. Emergent: Journal of Educational Discoveries and Lifelong Learning (EJEDL), 3(11), 89–94.

25.Ramazanovich, Mallayev N. "Comparative Analysis of National and Foreign Experiences on the Example of the Constitutional and Legal Basis of Ecological." International Journal of Innovations in Engineering Research and Technology, no. 2, 2020, pp. 1-5.

26.Normamat Mallaev Ramazanovich, IMPORTANCE AND ANALYSIS OF THE CONCEPT OF CIVIL RIGHTS , Web of Scientist: International Scientific Research Journal: Vol. 3 No. 10 (2022): wos

27.Кушоков, С. (2021). Сополли ва Жарқўтон маданиятида дафн маросимлари. Общество и инновации, 2(11/S), 150-154.

28.Kushokov, S. Y. (2021). The Role of Zoroastrianism in the Ancient State of Bactria. World Bulletin of Social Sciences, 4(11), 69-72.

29.Yusupovich, K. S. (2020). The Emergence Of Religious Views Is Exemplified By The Southern Regions. The American Journal of Social Science and Education Innovations, 2(10), 143-145.

30.Yusupovich, K. S. (2021). Қадимий Дафн Маросимларидаги Анъана Жараёнлари Ўзбекистон Жануби Мисолида. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI, 1(6), 72-77.

31.Сафарали, К. Ю. (2020). Чорвадор Қабилалар Дафн Маросимлари Ва Уларнинг Хусусиятлари. Взгляд В Прошлое, 3(4).

32.Сафарали, К. Ю., & Хуррамов, М. (2022). ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНИНГ МАЛАЙЗИЯ ҲАМДА ИНДОНЕЗИЯ ДАВЛАТЛАРИ БИЛАН ИЖТИМОИЙ-ИҚТИСОДИЙ ВА МАДАНИЙ СОҲАЛАРДАГИ ҲАМКОРЛИГИ. BARQARORLIK VA YETAKCHI TADQIQOTLAR ONLAYN ILMIY JURNALI, 176-186.

33.Kushokov, S. Y., & Ahmedov, S. (2021). THE STRUCTURE OF TURKISH TRIBES IN CENTRAL ASIA AND ITS HISTORICAL IMPORTANCE. European Scholar Journal, 2 (10), 25-27. Of Two Languages, Settlement And Livestock Tribes. The American Journal of Interdisciplinary.

34.Kushokov, S. Y., & Ahmedov, S. (2021). THE STRUCTURE OF TURKISH TRIBES IN CENTRAL ASIA AND ITS HISTORICAL IMPORTANCE. European Scholar Journal, 2 (10), 25-27. Of Two Languages, Settlement And Livestock Tribes. The American Journal of Interdisciplinary